

דף שבו עי

פרשת יתרו, תשע"ו
מספר 1155

בית הספר ללימודי יסוד ביהדות
ע"ש הלנה ופאול שולמן

המסורה החשובה ביותר – 1,820

שמואל יניב

לפני כמאה שנים יצא ספר בשם "אהבת תורה" מאת הרב פנחס זלמן הורביץ; ספר קטן בכמות ורב האיכות, כ-30 דפים בלבד. הרב מפרסם בו שהוא ספר ומצא בתורה 1,820 הופעות של שם הויה. קדושת התורה נמצאת בשם הויה, ומכאן שמניין 1,820 הוא מהות הקדושה. כידוע, במספר גדול של מקומות בחז"ל, הראשונים הקדמונים נקראו סופרים, כיוון שהנחילו לנו מסורה קטנה וגדולה. כלומר, הם ספרו כמה פעמים נמצאת כל מילה בתורה. ופלא הוא, שאת הדבר הכי משמעותי - את מניין שם הויה - לא הנחילו לנו. ההנחה שלי הייתה שיש לדבר סיבה בתורת הסוד. ואכן, למספר 1,820 יש משמעות בעולם הסוד.

נראה שבמדרש יש לכך מסורת סמויה, והיא מובאת ב"עין יעקב". חכמים נחלקו בשאלה מה הוא הפסוק הכולל ביותר בתורה. בן זומא אומר "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֶחָד" בן ננס אומר "וְאֶהְבֶּתְךָ לַיהוָה... אֲנִי ה'", ורבי שמעון בן פזי אומר "אֶת־הַכֶּכֶּשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבִקְרֶךָ". המדרש חותם: "רבי פלוני עמד על רגליו ואמר הלכה כבן פזי". הקושי שבמאמר מפורסם, והיה קשה גם לכותב (ר' יעקב בן חביב, המחבר והפרשן של "עין יעקב"), שהרי מהות התורה היא בייחוד ה' ב"שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" או ב"וְאֶהְבֶּתְךָ לַיהוָה כְּמוֹךָ", בעידוד העולם בחמלה. מעניין שבאותה מחלוקת נחלקו רבי עקיבא ורבי שמעאל, והם, היותר גדולים, לא הופיעו במאמר. מסקנת המדרש, כאמור, שמצוות התמיד חשובה משניהם.

קושי נוסף קיים בנוסח הפסוק המצוטט. פסוק כמעט זהה נמצא בפרשת "תצוה", לאחר תיאור ימי המילואים של אהרון ובניו, ושם כתוב: "אֶת־הַכֶּכֶּשׁ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבִקְרֶךָ" (שמ' כט:לט). השאלה היא למה בחר התנא לצטט מפרשת "פינחס" את הפסוק: "אֶת־הַכֶּכֶּשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבִקְרֶךָ" (במ' כח:ד), מתוך קטע שאנו קוראים בראש חודש), ולא העדיף את הפסוק המקביל הכתוב "נכון" יותר מבחינה דקדוקית: "הכבש האחד"? כיוון שאני מרבה לעסוק בצפונות בדקתי אם הדבר קשור בערך המספרי של הפסוק. ואכן, מצאתי כי הערך של "אֶת־הַכֶּכֶּשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבִקְרֶךָ" הוא בדיוק 1,820. זו הנקודה המקודשת שגרמה להחשיב את הפסוק הזה יותר משני הפסוקים החשובים האחרים (בצירוף עם חשיבותו שהוא עוסק בקרבן התמיד, ממעלות בית המקדש). לכן מובן גם מדוע קם רבי פלוני ואמר "הלכה כבן פזי". שמו של רבי פלוני נסתר, שכן ההכרעה הייתה מעולם הקדושה, שבו האנשים מבקשים להיות נסתרים כעולם הנסתר. כל שלושת האישים עסקו בנסתר: בן ננס, בן זומא ובמיוחד רבי שמעון בן פזי. כמו כן, ערכם של כל אחד משלושת הפסוקים הוא על בסיס 13, וכידוע, הוא הבסיס לשם הויה.

הפסוק של "שמע ישראל", ערכו 86X13; "אלקים" (86) ו"אחד" (13). הפסוק השני, "ואהבת", ערכו 11X19X13. 19 הוא החלק הפנימי של שם הויה ו-13 הוא החלק הגלוי. הפסוק השלישי, ערכו 1,820, המאחד את המספרים 7 ו-13, ומיד נעסוק בהם.

* הרב שמואל יניב, מחבר סדרת הספרים "צפונות בתורה" ובה אחד עשר כרכים, גבעת שמואל.

¹ אחד הראשונים מצא רק 1,817 אזכורים של שם הויה בתורה, אך על פי פרויקט השו"ת המספר הוא אכן 1,820.

כעת ננסה לבאר מעט את ייחוד המספר 1,820, שהוא חותם הקודש². נציג להלן בכמה דוגמאות את המופלא והמובהק בחותם הקודש הזה:

1 - עשרת הדברות שבפרשתנו. חז"ל אמרו "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו" (ראש השנה כז ע"א ועוד). כלומר, עשרת הדברות שבספר "שמות" ואלה שבספר "דברים" - דבר אחד הם. ערכם יחד 112×1820 : ערך מעמד הר סיני בספר "שמות" (יט:א-כ:יג) הוא $15 \times 7 \times 7 \times 26 = 133,770$. ערך מעמד הר סיני ועשרת הדברות בספר "דברים" (ה:א-יח) הוא $55 \times 7 \times 7 \times 26 = 70,070$. ערך שניהם ביחד הוא $112 \times 1820 = 203,840$. שם הויה (26) + שם אלוקים (86) הם $16 \times 7 = 112$. שם הויה (26) + ושם אדני (65) הם $20 \times 91 = 1820$ (7+13=).

2 - א: מספר כה משמעותי אמור להיות בעל ערך רוחני מצד עצמו. ואכן, 70 הוא סוד, ואם נכפול אותו ב-26 (שם הויה) נגיע ל-1,820. וכן ידוע במדרשים כי יש 70 פנים לתורה, כנאמר בשבת פח ע"ב, שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק ל-70 לשונות.

ב: אם נתחיל משם ההויה הפלאי - 26 - שהכול מתחיל ממנו, ונמנה את המספרים עד שם אדני (65), נגיע לאדנותו בעולם, שכן סך כל המספרים מ-26 עד 65 הוא $1,820 = 65 + 64 + \dots + 27 + 26$.

ג: במ' יד יז - "וְעֵתָהּ יִגְדְּלֵנָּא פֶּחַ (28) אדני-י" (65) $1,820 = 65 \times 28$.
ד: כאשר נכתוב את המספר 26 במילים (עשרים שש) במילוי - עין, שין, ריש, יוד, מס, שין, שין - יהיה ערכם 1,820. כך המספר המלא של שם הויה מגלה את ההופעה המלאה של שם הויה בתורה.

3 - "בראשית": התיבה הראשונה בתורה היא הראש, הכתר והמהות הסגולית. לכן ראוי שחותם הקודש ימצא בתיבה "בראשית". ואכן, כשנבקש לדעת את מהות "בראשית", ונכתוב את התיבה במילוי, אז ייחשף הסוד: בית, ריש, אלף, שין, יוד, תאו $= 1,820$.

ופלא המחזק את הממצא: כאשר נבנה את התיבה "בראשית" בראשי תיבות בסדר מתקדם של התיבה, כלומר אחרי התיבה "בראשית" (שאנו מבקשים לחשוף) ניקח את התיבה הראשונה שמתחילה באות ב', וזו תיבת "ברא". לאחריה נבקש למצוא תיבה שמתחילה באות ר', היא התיבה "רקיע". על דרך זו נמשיך עד שנקבל את התיבות: ברא, רקיע, א-להים, שמים, יום, תדשא. ערכם הכולל של מילים אלו הוא 1,820.

4 - "התקדשתי". תיבה זו היא המזוהה ביותר עם האלוקות המופיעה בתורה ובתפילה, שהרי הביטוי הכי נשגב שאדם יכול לומר על האלוקות הוא "קדוש", כך אנו אומרים בסדר הקדושה בתפילה: "קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ" (מתוך יש' ו:ג). מילה זו היא היסוד לקדיש ונמצאת בסוף ספר יחזקאל: "וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גוֹיִם רַבִּים" (לח:כג). "התקדשתי" במילוי: הא, תאו, קוף, דלת, שין, תאו, יוד $= 1,820$.

5 - השאלה המפורסמת, המובאת בפירושו רש"י לפסוק הראשון בתורה, היא מדוע התורה אינה פותחת במצווה הראשונה שנצטוו בה ישראל: "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם" (שמ' יב:ב), אלא ב"בראשית ברא". פסוק "החדש הזה" הוא הפסוק ה-1,820 בתורה!

6 - יעקב הוא בחיר האבות וערכו 182 ובשמו השני - ישראל - קיבלה האומה את שמה. יחס השם למקורו הוא 1:10, כך חוה (19) נלקחה מהצלע (190), ואדם (45) מדמות (450). חז"ל אמרו שכאשר חתם יעקב את חייו, עמדו בניו ליד מיטתו ואמרו "שמע ישראל... אחד" ו"ברוך שם... לעולם ועד". כמובן שהדבר העיקרי הוא התיבה "אחד" שבה האות ד' גדולה. אם נמנה מתחילת התורה עד "וַיִּכַּל יַעֲקֹב לְצֹאת אֶת־בְּנָיו" (בר' מט:לג) את מניין אותיות ד', נמצא את ההופעה ה-1,820 שלה בתיבה "השדה" (מט:לב). ויתרה מזאת, כאשר נמנה מתחילת התורה רק את האות ח' עד ה-ד' שבתחת "השדה", נקבל 1,820 הופעות של האות ח'. גם באות א' יש פלא של 13, ואין כאן המקום להאריך.

7 - מניין תיבות "יעקב" ושמות נשותיו בתורה הוא בדיוק 1,820. וכן, כאשר יעקב מקבל את השם "ישראל", מניין ערכם של הפסוקים שם (בר' לב:כב-ל) הוא מכפלה של 1,820 (x14). יסוד השם "ישראל" הוא "שרית": $1,820 = 2 \times 910$. הוא יחס 1:2 - "אַחַת דָּבָר אֶל־הֵימָּן שְׁמֵי־זוֹ שְׁמֵעֵתִי" (תה' סב:יב).

8 - גם ערך כל שירת הים - מ"אָשִׁירָה לַה" (טו:א) עד "ה' ימלוך לעולם ועד" (טו:יח) עולה ל-1,820 כפול 21. כידוע, השם המיוחד של יציאת מצרים הוא שם "אהי-ה" וערכו 21.

9 - ברכת כוהנים: ערך התיבות הראשונות והאחרונות בכל פסוק הוא 1,820:
"יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּחַנֶּנּךָ. יִשְׂאֵל ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם" (במ' ו:כד-כו).
ופלא מדהים שערך 1,820 מופיע ב-7 דרכים שונות בברכת כוהנים (צפונות בתורה חלק שישי).

² על נושא זה כתבתי בסדרת הספרים "צפונות בתורה".

10- מניין השורשים של כל התיבות בתורה הוא בדיוק 1,820 (ראו הרב זלמן פנחס הורביץ בספרו "אהבת תורה", בפירוט שלם).

הדף מופץ בסיוע קרן הנשיא לתורה ולמדע
כתובתנו באינטרנט: <http://www.biu.ac.il/JH/Parasha/>
יש לשמור על קדושת העלון

עורך : פרופ' עמוס פריש
עורכת לשון : רחל הכהן שיף